

Dr. Bacsárdi József – Dr. Christián László

Hol tart jelenleg az önkormányzati rendészet?

Absztrakt

Az önkormányzati rendészet jelentősége, helye és szerepe minimum vitatott a magyar rendészet rendszerében. A rendszerváltás reális lehetőséget kínált volna arra, hogy a decentralizációs törekvések elérjék a rendőrséget is, de nem így történt. Az önkormányzati rendészet mostohagyermek maradt az elmúlt 26 évben, töredékes szabályozással, eltérő megoldásokkal, vegyes társadalmi megítéléssel, és a tudomány sem fedezte fel magának kellő mértékben a területet. Jelen kutatás arra vállalkozik, hogy átfogó képet vázoljon az önkormányzati rendészet aktuális helyzetéről Magyarországon.

Local Governmental Law Enforcement in Hungary

Abstract

In Hungary, the function and work of the local governmental law enforcement bodies and the entire local policing are not examined fields. However, the importance of the topic is becoming more significant year after year. The change of the political system in 1989 may well have prompted ambitions to decentralize the police, which in fact did not happen to the organization.

There have been a number of shortcomings regarding the insufficient regulations, fragmented solutions and ambivalent judgement on behalf of both the society and science, concerning the local governmental security.

In 2015 a Research Group for Local Governmental Law Enforcement was founded at the National University of Public Service (Law Enforcement Research Group) to make a research with 4 stages. Each year different aspect of the local policing will be examined. In Hungary this research is unique. There has been no similar research related to the Hungarian local governmental law enforcement before.

Témafelvetés

A magyarországi önkormányzati rendészet a rendészet azon ága, amelyet idáig méltatlanul kevésbé kutattak hazánkban. A kutatások, publikációk túlnyomórészt az önkormányzati

rendészet definiálására, valamint az önkormányzati rendészet létjogosultságára fókuszáltak. Az elméleti jellegű kutatásokat meglepő módon nem követték olyan kezdeményezések, amelyek a hazai önkormányzati rendészet tényleges működési problémáit kívánták volna feltárni, az önkormányzati rendészetet a maga valójában próbálták volna vizsgálni, és e vizsgálatok talaján állva próbálták volna javaslatokat megfogalmazni a szakma és a politikai döntéshozók felé. Az önkormányzati rendészet ezért sok szempontból mostohagyerek a rendészet szereplői között, a tisztánlátás érdekében jócskán van még teendő. Éppen ezért a gyakorlati működést vizsgáló kutatások meglátásunk szerint tovább nem mellőzhetők, nem halogathatók. Azt tapasztaljuk, hogy az önkormányzati rendészet, mint a rendészet egyik ága felértékelődik, hiszen a lakosság szubjektív biztonságérzetének változása meghatározó prioritássá lépett elő.

A lakosság szubjektív biztonságérzetének egyik meghatározó összetevője, hogy mikor, milyen eljárás során kerülnek kapcsolatba az állampolgárok a rendészeti szervekkel és milyen személyes tapasztalatot szereznek. Értelemszerűen a rendőrséggel, mint az állami rendészet kulcsszereplőjével találkozik a leggyakrabban az állampolgár, hiszen a rendőrség az ország minden részén jelen van, míg az önkormányzati rendészet csak ott jelenik meg, ahol a települések ezt indokoltan tartják, létrehozzák és tudják biztosítani a működtetést is. Ráadásul az önkormányzati rendészeti szervek hatásköre, jogosítványai korlátozottabbak a rendőrségnél. A szubjektív biztonságérzet másik releváns összetevője, hogy a rendészetben érintett szervezetek képviselői tudnak-e kellő időt fordítani arra, hogy meghallgassák az embereket, mennyiben veszik figyelembe a polgárok véleményét, az általuk felvetett problémákat, azaz mennyire nyitott a rendészet a társadalom elvárásaira, megnyilvánulásaira, törekszik-e érdemben a felvetett problémák megoldására.

A kutatás

Hogy pótolják az önkormányzati rendészet gyakorlati működését érintő kutatások hiányát, egy több lépcsőből álló kutatás szándéka fogalmazódott meg a Rendészetelméleti Kutatóműhely Önkormányzati Rendészeti Kutatócsoportjában 2015 őszén, amelynek első lépcsője egy interjú kutatás lefolytatása volt. Az interjú kutatást jelen tanulmány két szerzője közösen végezte el 22 érintett szakember megkérdezésével.

A kutatás megkezdése előtt az alábbi hipotézisek kerültek felállításra.

Hipotézisek

Az önkormányzati rendészet egyértelműen elhatárolható a rendészet más ágaitól.

Az önkormányzatok alulfinanszírozottak, így az önkormányzati rendészeti szervek létrehozására, megfelelő működtetésére nem állnak rendelkezésre elegendő források, az önkormányzati rendészet így csak a tehetősebb önkormányzatok kiváltsága.

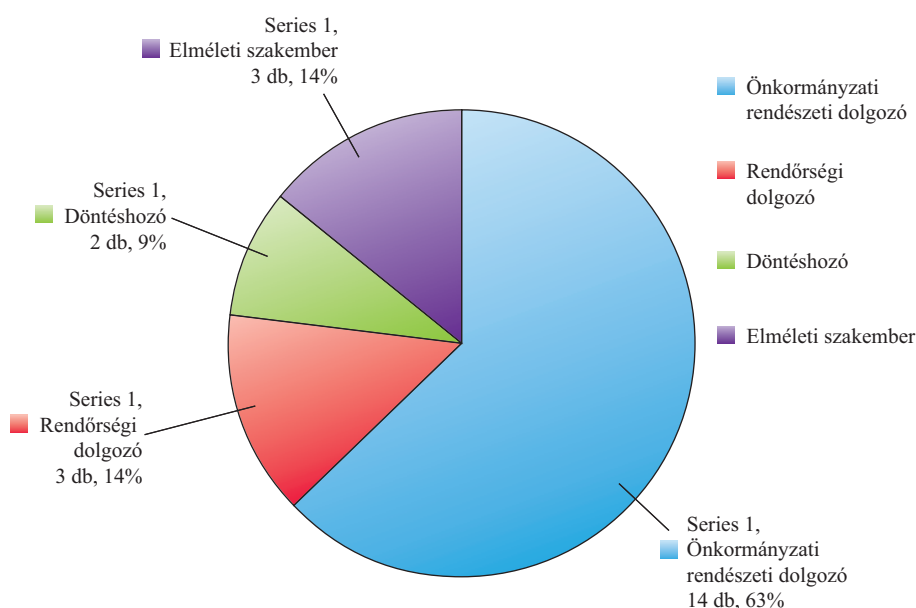
A jelenlegi jogszabályi keretek nem elegendőek ahhoz, hogy hatékonyan működő, egységes alapokon nyugvó önkormányzati rendészeti szervek jölessenek létre.

1. Az önkormányzati rendészeti szervek szerepét növelni kell a helyi rendészetben belül.
2. Az önkormányzati rendészeti szervek bizonyos feltételek teljesülése esetén képesek lehetnek arra, hogy érdemben hozzájáruljanak a helyi közbiztonság javításához és a szubjektív biztonságérzet növeléséhez.

Az interjúk alanyai az önkormányzati rendszettel foglalkozó neves kutatók, szakértők, döntéshozók voltak. Az alanyok kiválasztása önkényes volt, a lényeges momentum az volt, hogy az interjúalany kapcsolódjon az önkormányzati rendszertelhez. Az interjúk során ugyanaz a kérdőív került felhasználásra, amely vázlatként szolgált. A kutatás tervezett alanyszáma minimálisan 10 volt. A kutatást 2015. november 3-án fejeződött be, és 22 fő válaszolt a feltett kérdésekre. A válaszadók megoszlása az alábbi volt:

- önkormányzati rendszetben dolgozók: 14 fő
- rendőrségen dolgozók: 3 fő
- döntéshozó (önkormányzati vezető): 2 fő
- elméleti szakember: 3 fő

Válaszadók megoszlása

1. ábra

Forrás: saját kutatás

A lefolytatott kutatás alapján szeretnénk volna bemutatni, hogy milyen helyzetben van jelenleg az önkormányzati rendszet a válaszadók véleménye szerint, van-e, lehet-e jövője e rendszeti ágazatnak. A kutatás eredményeire építkezve pedig javaslatok fogalmazhatóak meg a jelenlegi szabályozás finomhangolására, illetve akár meghatározható egy önkormányzati rendszeti jövőkép is.

A kutatás alapvetően három részből állt:

1. az önkormányzati rendszet fogalma,
2. az önkormányzati rendszet jelene hazánkban,
3. az önkormányzati rendszet eddigi tapasztalatai és jövője hazánkban.

Az önkormányzati rendészet fogalma

Balla Zoltán a rendészettel foglalkozó szerveket a kényszerítő eszközök mennyisége és működése alapján négy alrendszerbe sorolta:¹

1. elsődleges rendészeti szerv (rendőrség),
2. másodlagos rendészeti szervek (pl. büntetés-végrehajtás, NAV pénzügyőr szervei),
3. rendészeti jellegű feladatokat ellátó egyéb közigazgatási szervek (pl. közterület felügyelet, természetvédelmi őr),
4. nem közigazgatási rendészeti jellegű szervek (pl. egyesületi formában működő szervezetek, személy- és vagyonvédelmi vállalkozások)

Nyilvánvaló, hogy a szerző a harmadik csoportba, a rendészeti jellegű feladatokat ellátó egyéb közigazgatási szervek közé sorolta az önkormányzati rendészetet, hangsúlyozva az igazgatási jellegű feladatellátást.

Kökényesi József magát a rendészetet tekinti közigazgatási tevékenységek, és a rendészet két elemének tekinti a rendvédelmet és a közigazgatási rendészetet.²

Finszter Géza a rendészeti feladatokat a közjog két területén fogalmazza meg: közigazgatási hatósági feladatok a közigazgatási jogi kompetenciában és büntetőjogi feladatok a büntetőjog területén.³

Az előzőekben csak néhány szerzőtől említettünk lehetséges álláspontokat, azonban további szerzőktől más és más önkormányzati rendészeti fogalmat, megközelítéseket lehetne felvázolni.

Az önkormányzati rendészettel foglalkozó, szűk szakmai körben fennálló, merőben eltérő álláspontok okán mindenképpen érdemes volt a kutatásban az önkormányzati rendészet fogalmával is foglalkozni, különös tekintettel arra, hogy maguk az önkormányzati rendészeti feladatokat ellátó személyek hogyan látják a saját helyzetüket, hogyan definiálják azt a normatív keretet, amelyben tevékenykednek.

A kutatás alapján alapvetően két irányzat rajzolódott ki:

1. Az önkormányzati rendészet azonos az önkormányzatok rendészeti szervével,
2. Az önkormányzati rendészet egy olyan gyűjtőfogalom, amely az önkormányzatok feladatait, kötelezettségeit és az ezekhez kapcsolódó cselekvési lehetőségeket jeleníti meg.

Mindenképpen kiemelendőnek tartjuk, hogy a döntéshozók számára az önkormányzati rendészet elsődlegesen a közterület-felügyeletet jelenti, míg a szakma a komplexebb, önkormányzati rendészeti gyűjtőfogalom mellett tette le a voksát.

Az önkormányzati rendészet fogalmát – azon személyek, akik nem kizárólag magára az önkormányzati rendészeti szervre szűkítették az önkormányzati rendészet fogalmát – leginkább a feladatellátás és az önkormányzatok rendészeti irányú tevékenysége oldaláról ragadták meg. Az önkormányzati rendészet definíciója vonatkozásában az alábbi önkormányzati rendészeti tevékenységeket fogalmazták meg a válaszadók:

¹ BALLA Zoltán (2014): A rendészet kérdései. *Belügyi Szemle*, 62. évf. 10. sz. 17.

² KÖKENYESI József (2010): *Az önkormányzati rendészet a magyar közigazgatásban*. Forrás: www.kozigkut.hu/doc/kokenyesi_10okt.pdf (letöltés ideje: 2015. X. 15.)

³ FINSZTER Géza (2009): Közbiztonság és jogállam. *Jog – Állam – Politika*. 1. évf. 3. sz. 169.

1. a helyi hatóságok képviselő-testülete által megállapított feladatok a bűnmegelőzés, közrendvédelem, és egyéb területeken;
2. egy önkormányzat helyi speciális normáinak ellenőrzése, felügyelete, szankcionálása;
3. adott település területének vagy annak közvetlen határos, szűk területére korlátozódó, az önkormányzat által szervezett és irányított helyi közrend és közbiztonság fenntartására irányuló tevékenység;
4. a közrend, a közbiztonság megteremtése és megőrzése az ehhez társított eszközrendszerrel;
5. az önkormányzatok által végzett rendfenntartó tevékenység;
6. a bűnmegelőzés, veszélymegelőzés és -elhárítás;
7. a rend fenntartása, a baleset- és bűnmegelőzés teljes vertikumában végzett tevékenység;
8. önként vállalt közfeladatként ellátandó közrend-közbiztonsági tevékenység;
9. a közterület-felügyelet feladatainak ellátása, a közterületek rendjének és tisztaságának megőrzése, az önkormányzati vagyon védelme, a tömegközlekedési eszközök használati rendjének fenntartása, valamint a helyi jelentőségű, védett természeti területeinek természetvédelmi feladatainak ellátása;
10. bűnmegelőző tevékenységek, közrend és közbiztonság védelme, az állategészségügyi kérdések, gyermek, ifjúság és időskorúak védelme; nevelés és oktatás, ismeretterjesztés a lakosság és az ifjúság felé;
11. a járőrszolgálat és figyelőszolgálat keretében, a közúti baleset helyszínén, valamint, óvoda, általános iskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenység;
12. a különböző rendvédelmi és egyéb szervekkel történő kapcsolattartás (rendőrség, polgárőrség és katasztrófavédelem), az áldozatvédelmi, a közlekedésbiztonsági feladatok, a katasztrófák elleni védekezés és a helyreállítás, a rendezvények helyszínének biztosítása, valamint az önálló és közös feladat- vagy szolgáltatellátás útján az együttműködő szervek szakmai tevékenységének segítése.

Megállapítható, hogy a válaszadók számos önkormányzati rendészeti tevékenységet jelöltek meg az egészen általánostól a konkrét tevékenységekig.

A megkérdezettek túlnyomó része az önkormányzati rendszetet érthető módon az önkormányzati működésen, illetve az önkormányzati működésből fakadó korlátozottabb hatáskörökön, helyi igények érvényesítési lehetőségén keresztül határolta el a rendszert más ágaitól.

Több érintett az önkormányzati rendszet elhatárolása során kiemelte, hogy az önkormányzati rendszet, szemben más rendészeti ágakkal, polgárérzékenyebben tud működni, azonban volt olyan válaszadó, aki az elhatárolás során éppen azt emelte ki, hogy az önkormányzati rendszet vonatkozásában a negatív megítélés érvényesül (kerékbilincs). Álláspontunk szerint az előbbi két megközelítés jól tükrözi az önkormányzati rendszet nem egységes, decentralizált, önkormányzati elvárásokhoz kötött voltát, hiszen az önkormányzatokat az önkormányzati rendészeti szervek kialakítása során eltérő célok vezérlik, és eltérő az elérendő célok érdekében alkalmazott önkormányzati rendészeti eszközök használata is.

A válaszadók többsége változást, elmozdulást érzékelt az önkormányzati rendszet fogalmának meghatározása tekintetében, amelyet az elmúlt évekbeli jogszabályváltozásokkal indokoltak. Meglátásunk szerint a válaszadók által érzékelt változás az önkormányzatok rendészeti irányú tevékenységének változásával függ össze. Mivel több válaszadó az önkormányzatok rendészeti irányú tevékenységével és feladatainak változásával, illetve magával az önkormányzati rendészeti szervvel definiálta az önkormányzati rendszetet, ezért nem meglepő a definíció változásának érzete.

Az önkormányzati rendszet jelene, aktuális helyzetértékelés

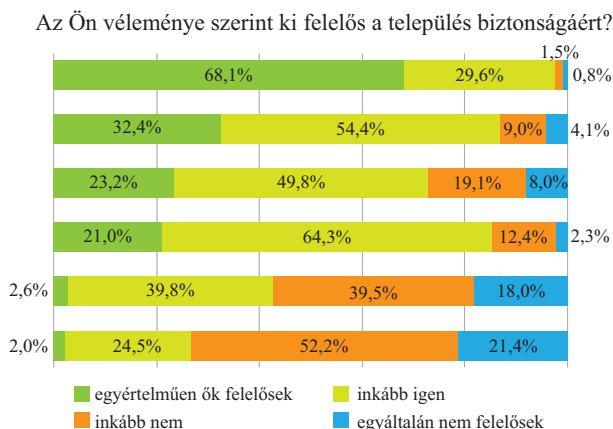
Az elvégzett kutatás törzse az önkormányzati rendszet jelenével, problémáival foglalkozik, amely alapján egy időszéri helyzetkép rajzolódik ki a szemünk előtt.

Az önkormányzati rendszet jelentősége vonatkozásában nagyon eltérő véleményeket fogalmaztak meg az interjúalanyok. Több válaszadó az önkormányzati rendszet kiemelkedő jelentőségét hangsúlyozta, mások az önkormányzati rendszet jelentőségének növekedését tapasztalták. Többen voltak olyanok is, akik az önkormányzati rendszet kiegészítő, komplementer voltát vagy csekély jelentőségét érzékelik, mások nem foglaltak állást a kérdésben.

Kiemelendő, hogy a helyi döntéshozók komoly jelentőséget tulajdonítanak az önkormányzati rendszetnek, míg a rendőrség munkatársai az önkormányzati rendszet jelentőségének tekintetében nem foglaltak egyértelműen állást. Nagyon szélsőséges vélemények fogalmazódtak meg az önkormányzati rendszetben dolgozók részéről, hogy ők maguk mennyire látják jelentősnek az önkormányzati rendszetet.

Az önkormányzati rendszet jelentőségének ilyen szélsőséges megítélése mindenképpen azt sejteti, hogy egy-egy önkormányzati rendszeti szerv teljesítőképességtől, funkcionalitásától függ az önkormányzati rendszet jelentőségének megítélése. A döntéshozók a saját önkormányzati rendszeti szervezetüket nyilvánvalóan jelentősnek ítélik, különben nem tartanák azt fenn. Az önkormányzati rendszetben dolgozók pedig saját tapasztalataik és a döntéshozók elvárásai alapján értékelik az önkormányzati rendszet jelentőségét.

A közbiztonság Finszter Géza szerint több szereplő (önkormányzat, rendőrség, civil-szervezetek, magánszervezetek) együttműködésének eredménye,⁴ ezért a kutatás mindenképpen választ keresett arra vonatkozóan, hogy melyik szereplő az, amelyiket a helyi közrend és közbiztonság fenntartásáért leginkább felelősnek lehet nevezni. Az alábbi táblázat a polgárőrség társadalmi megítélését vizsgáló kutatás ide kapcsolódó releváns eredményeit mutatja be. (Lásd bővebben a jelen tanulmánykötetben, önálló tanulmányban.)

2. ábra

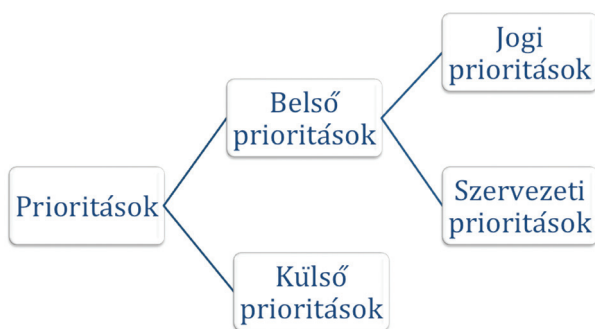
A település biztonságáért felelős szereplők

Forrás: Christián László: A polgárőrség társadalmi megítélése, 2015.

⁴ FINSZTER (2009) 170.

A két kutatás eredményei egybecsengenek. Hasonlóan az önkormányzati rendszet jelentőségnek megítéléséhez, a helyi közrend és közbiztonság fenntartásáért felelősnek megnevezett szerv vonatkozásában is heterogén válaszok fogalmazódtak meg. A válaszadók többsége érthető módon az állam kiemelt rendvédelmi szervezetét, a rendőrséget jelölte meg egy település közrend és közbiztonságának legfőbb letéteményeseként, azonban meglepően sok válaszadó a települési önkormányzat felelősségét is hangsúlyozta, míg mások egyformán fontosnak tartották a különböző szerepelőket (állam, önkormányzat, civil szervezetek) a helyi közrend és közbiztonság megteremtésében.

A válaszadók az önkormányzati rendszet legfontosabb prioritásait megfogalmazó kérdésre is meglehetősen eltérő válaszokat adtak. A válaszokat két csoportra osztottuk azon logika mentén, hogy vannak olyan prioritások, amelyek a lakosságra és más szervekre irányuló cselekvéseket, szándékokat határoznak meg, míg vannak olyan prioritások, amelyek belülről, az önkormányzati rendszet belső működésére hatnak. A belső prioritásokat tovább bontottuk jogi és szervezeti prioritásokra.

3. ábra

Az önkormányzati rendszet prioritásai

A szerzők által készített ábra

Belső prioritások:

1. Jogi prioritások:
  - a) a helyi rendeletekben foglaltak ellenőrzése, közrend, közbiztonság védelme;
  - b) az egységes jogalkalmazás megteremtése;
  - c) az önkormányzati rendszet tevékenységét meghatározó jogszabályi környezet optimalizálására tárcaközi egyeztető fórum létrehozása;
  - d) a jogszabályok betartása.
2. Szervezeti prioritások:
  - a) a szervezet elfogadtatása és megismertetése;
  - b) az egységes érdekérvényesítés megteremtése;
  - c) megfelelő finanszírozás megteremtése;
  - d) egységes megjelenés kialakítása;

- e) az állami képzés létrehozása;
- f) a közszolgáltató és a rendvédelmi szervekkel való szorosabb együttműködés;
- g) bűnmegelőzési jelzőrendszerben közreműködés.

Külső prioritások:

- a) a lakosság szubjektív biztonságérzetének biztosítása;
- b) folyamatos jelenlét;
- c) a helyben megismert igények maradéktalan betartása;
- d) a lakossággal való szorosabb kapcsolattartás;
- e) a közterületek rendjének fenntartása;
- f) a lakosság szolgálata;
- g) a településen jelentkező problémákra való gyors és hatékony reagálás;
- h) a helyi rendészeti problémákra történő gyors reagálás;
- i) bűnmegelőzés;
- j) a civilizációs és természeti kockázatok megelőzése (veszélyelhárító kultúra);
- k) az önkormányzati vagyon- és tulajdonvédelem.

A válaszadók túlnyomó többsége szerint az önkormányzati rendészet létjogosultsága hazánkban vitathatatlan, azonban egymástól eltérő vélemények jelennek meg. Ez részben abból fakad, hogy az önkormányzatok szabálysértési tényállás-alkotási jogköre 2012-ben megszűnt,⁵ így többek szerint az önkormányzati rendészet értelme kérdőjeleződött meg. Nyilvánvaló, hogy a rendeletalkotási jogkör fontos szerepet játszott az önkormányzatok rendészeti tevékenységében, azonban az önkormányzati rendeletalkotása csak egy eleme volt az önkormányzatok szerteágazó rendészeti tevékenységének.

Az önkormányzati rendészet létjogosultságának vizsgálata mellett a kutatás során arra is kerestük a választ, hogy az önkormányzati rendészeti szervek megfelelő választ adhatnak-e a kis, közép vagy nagyobb méretű települések eltérő közbiztonsági problémáira, rendészeti kihívásaira. A válaszok e kérdések tekintetében is nagyon heterogénnek bizonyultak. Egyes megkérdezettek szerint a jelenlegi jogszabályi környezetben az önkormányzati rendészeti szervek nem képesek megfelelni a települések eltérő közbiztonsági igényeinek. Más válaszadók éppen az önkormányzati rendészeti szervek rugalmasságát emelték ki, egyértelműsítve, hogy az önkormányzati rendészeti szervek alkalmasak a települések eltérő közbiztonsági problémáira és rendészeti kihívásaira reagálni.

Az interjúalanyok jelentős hányada azon a véleményen volt, hogy az önkormányzati rendészeti szervek csak részben képesek megfelelni a kihívásoknak, mivel szerepük csak kiegészítő jellegű a rendőrség mellett.

A döntéshozók és a szakma megosztott volt annak megítélésében, hogy mennyiben tud az önkormányzati rendészet megfelelni a kihívásoknak, és némiképp meglepő módon a válaszadó rendőrök látták úgy, hogy bizonyos feltételek mellett – leginkább humán erőforrás – igenis alkalmas lehet az önkormányzati rendészet a kihívások kezelésére.

⁵ 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről

A helyi közbiztonságot érintő problémák kezelésére való alkalmasság megítélése szorosan kapcsolódik az önkormányzati rendészeti szervek létjogosultságának vizsgálatához, ezért nem meglepő, hogy a válaszadók véleménye is sok tekintetben hasonló az előző pontban kifejtett válaszhoz. Azon válaszadók, akik elutasították az önkormányzati szervek létjogosultságát, azt válaszolták, hogy a helyi önkormányzatok csak részben alkalmasak a helyi közbiztonságot érintő problémák kezelésére. Általános vélemény, hogy az alkalmasság függ az önkormányzati vezetés képességétől, hajlandóságától, érzékenységétől és finanszírozási lehetőségeitől.

A megkérdezettek eltérő problémákat vázoltak fel az önkormányzati rendészet működésével kapcsolatban. A válaszadók által közölt problémákat az alábbiakban lehet csoportosítani:

1. Irányítási problémák:

- a) az önkormányzati vezetés nem rendelkezik kellő felkészültséggel az önkormányzati rendészet irányítására;
- b) a közbiztonság komplex kezelésére vonatkozó stratégia hiánya;
- c) a lakosság negatív megítélése az önkormányzati rendészet vonatkozásában (bírságoló, kerékbilincselő szerv képe).

2. Szervezetrendszerrel kapcsolatos problémák:

- a) egységes önkormányzati rendészeti felügyeleti szerv hiánya;
- b) az önkormányzati rendészeti szervek egymástól függetlenül, egymással párhuzamosan működnek (túlzott decentralizáció);
- c) a fővárosban működő kétszintű önkormányzati rendészeti rendszer (párhuzamoságok).

3. Személyi állományt érintő problémák:

- a) a személyi és végrehajtó állomány alacsony kvalifikáltsága, képzetlensége;
- b) átfogó, egységes önkormányzati rendészeti képzés hiánya.

4. Egyéb, főként jogi-igazgatási környezettel kapcsolatos problémák:

- a) a jogalkalmazás széttagoltsága, egységes jogalkalmazás hiánya;
- b) az önkormányzati rendészetre vonatkozó joganyag nem koherens, joghégzagokkal teli;
- c) finanszírozási problémák (központi költségvetés alig támogatja az önkormányzati rendészeti szerveket);
- d) az önkormányzati rendészeti szervek dolgozói köztisztviselő jogállásúak, nem rendelkeznek speciális jogállással.

Az általam készített csoportosításban szereplő szervezeti problémák is jórészt a jogszabályi környezetből fakadnak, azonban indokolt külön csoportba gyűjteni őket tekintettel arra, hogy a szervezeti problémák szorosan összefüggnek egymással.

Több válaszadó fogalmazta meg problémaként az egységes képzés hiányát, a nem megfelelően kvalifikált és felkészült szakemberállományt, a központi finanszírozás hiányát és a hiányos jogszabályi hátteret. A megfelelő képzés és a szakemberállomány hiánya jól láthatóan manifesztálódik akkor, amikor például egy önkormányzat több hónapon keresztül nem képes betölteni egy közterület-felügyelői pozíciót jelentkezők vagy alkalmas jelentkezők hiányában. Tény, hogy a köztisztviselői bértábla középfokú végzettségű rendészeti szakember számára megállapított mintegy bruttó 150 000 Ft-os bér nem tekinthető túl vonzó perspektívának.

A válaszadók által felvázolt problémák eltérő és több területet érintő volta azt mutatja, hogy az önkormányzati rendszert anomáliáit csak komplexen, több területet átfogva lehet kezelni.

A válaszadók túlnyomó többsége elégedetlen az önkormányzati rendszert szervekre vonatkozó hatályos joganyaggal, amely nem meglepő annak fényében, hogy a megfogalmazott, önkormányzati rendszert érintő problémák nagy része a jogszabályi környezetre vezethető vissza.

A válaszadók többsége nem az általános szabályozás, hanem leginkább az általános szabályokat kibontó részletszabályok vonatkozásában lát problémákat, igen kevés megkérdozett nyilatkozott úgy, hogy az önkormányzati rendszerre vonatkozó alapvető rendelkezéseken is módosítani kellene.

Az önkormányzati rendszert szervek és a helyi rendszerben érintett szervek együttműködését a válaszadók általában jónak tartották, de többen hangsúlyozták, hogy nagyon fontos az érintett szereplők közötti személyes, élő kapcsolat. A kisebb településeken a személyes kapcsolat fenntartása egyszerűbb, mint a nagyobb városokban, így az együttműködés is hatékonyabb lehet. A nagyobb településeken a hatékonyabb együttműködést a válaszadók szerint egyfajta „koordinációs testületek” létesítésével lehetne elérni, akik közvetítenének a helyi rendszerben érintett szervek között.

Az önkormányzati rendszer területén a válaszadók az általuk felvázolt problémák kezelésére különféle megoldási javaslatokat is vázoltak, amelyek rendszerezésre kerültek az alábbiakban:

1. *Irányítási problémákra vonatkozó javaslatok:*
  - a) a lakossággal való kommunikáció javítása;
  - b) a hatékony önkormányzati rendszert érdeképviselet megteremtése.
2. *Szervezetrendszerrel kapcsolatos problémák:*
  - a) az önkormányzati rendszert szervek működésének egységesebbé tétele.
3. *Személyi állományt érintő problémákra vonatkozó javaslatok:*
  - a) a megfelelő minőségű és egységes képzés megteremtése;
  - b) az önkormányzati rendszert szervnél dolgozók jobb anyagi megbecsülése;
  - c) az anyagi ösztönzők megteremtése.
4. *Egyéb, főként jogi-igazgatási környezettel kapcsolatos problémákra vonatkozó javaslatok:*
  - a) az önkormányzati rendszer állam finanszírozással történő támogatása;
  - b) az önkormányzati rendszerre vonatkozó joganyag újraalkotása;
  - c) az önkormányzati rendszert szakmai műhely kialakítása.

A válaszadók irányítási és a szervezetrendszerre vonatkozó problémákra vonatkozó javaslatai általános jellegűek az egységes érdeképviselet megteremtését kivéve. A legkonkrétabb javaslatok a személyi állományt érintő problémákra és a jogi-igazgatási környezettel kapcsolatos problémákra érkezett. Kiemelendő, hogy a válaszadók jelentős része a megfelelő képzés kialakítását, a vonatkozó joganyag újraalkotását és az egységes állami támogatásra tesz javaslatot.

Az önkormányzati rendészet eddigi tapasztalatai, jövője

A válaszadók egyöntetűen úgy látták, hogy az önkormányzati rendészet Magyarországon az elmúlt 25 évben fejlődött, és a válaszadók többsége további fejlődést vár.

Az önkormányzati rendészet fejlődése, fejlesztése vonatkozásában több irányt képviselnek el a válaszadók:

- Központi szereplőjévé válik a települési közrend és közbiztonság biztosításának, amelynek keretében:
  - fokozatos továbblépés történik az önkormányzati rendőrség irányába,
  - a jelenlegi önkormányzati rendészeti struktúra további erősödik.
- Az önkormányzati rendészet szerepe, helyzete nem változik.
- Az önkormányzati rendészet szerepe csökken.

A megkérdezett szakemberek többsége optimista az önkormányzati rendészet jövője tekintetében, a legtöbben annak további fejlődését, jelentőségének növekedését valószínűsítik.

Az önkormányzati rendészet további fejlődésének kulcskérdéseit a válaszadók teljesen eltérő módon ítélték meg. Ami megállapítható volt, hogy a továbblépés lehetőségeit a válaszadók az általuk korábban felvázolt problémák megoldásában látják.

Hipotézisek értékelése, összegzés

Jelen kutatás megkezdésekor öt hipotézis került felállításra.

Az önkormányzati rendészet egyértelműen elhatárolható a rendészet más ágaitól.

Az 1. hipotézis igazolást nyert, elfogadottnak tekinthető. A kutatás alapján egyértelműen állítható, hogy az önkormányzati rendészet világosan elhatárolható a rendészet más ágaitól a települési önkormányzatok működésén és tevékenységén keresztül.

Az önkormányzatok alulfinanszírozottak, így az önkormányzati rendészeti szervek létrehozására, megfelelő működtetésére nem állnak rendelkezésre elegendő források, az önkormányzati rendészet így csak a tehetősebb önkormányzatok kiváltsága.

A 2. hipotézis részben nyert igazolást, részben tekinthető elfogadottnak. Az önkormányzati rendészet működésének alulfinanszírozása jelentős, de csak egy részproblémának tekinthető. Az önkormányzati rendészeti szervek működtetését szervezeti, irányításbeli, személyi állományt érintő és egyéb jogi-igazgatási problémák nehezítik. Azt, hogy az önkormányzatok az alulfinanszírozottság miatt nem hoznak létre önkormányzati rendészeti szerveket, jelen kutatás nem igazolta.

A jelenlegi jogszabályi keretek nem elegendőek ahhoz, hogy hatékonyan működő önkormányzati rendészeti szervek jöhessenek létre.

A 3. hipotézis részben nyert igazolást, részben tekinthető elfogadottnak. A kutatás alapján a jogszabályi keretek önmagukban elegendőek a hatékony önkormányzati rendészeti igazgatás létrejöttéhez, a probléma a részletszabályokban rejlik. A kutatás alapján kijelenthető, hogy az önkormányzati rendészetre vonatkozó részletszabályok újraalkotása esetén a hatékonyság növelhető. Újragondolandó területek: képzés, vezetés, felügyelet, finanszírozás.

Az önkormányzati rendészeti szervek szerepét növelni kell a helyi rendészetben belül.

A 4. hipotézis teljes bizonyossággal nem nyert igazolást, részben tekinthető elfogadottnak. Az önkormányzati rendészeti szervek bár fontosnak és jelentősnek tekinthetők, nem mutatható ki egyértelműen az, hogy az önkormányzati rendészet szerepét növelni kellene a helyi rendészetben belül.

Az önkormányzati rendészeti szervek bizonyos feltételek teljesülése esetén képesek lehetnek arra, hogy hatékonyan hozzájáruljanak a helyi közbiztonság növeléséhez.

Az 5. hipotézis igazolást nyert, elfogadottnak tekinthető. Az önkormányzati rendészeti szervek helyi rendészetben játszott jelentős szerepe egyértelmű, azonban a részletszabályok finomhangolására vagy újraszabályozására van szükség.

Jelen kutatás egy alapozó kutatásként egy több fázisú kutatás első lépcsőjeként funkcionál. A kutatás alapján tett megállapításokra és a kutatás során feltárt eredményekre építkezve feltárássra kerültek az önkormányzati rendészeti anomáliák és főbb problémái. A jelenlegi kutatás feltárt irányítási, szervezeti, személyzeti és jogi/igazgatási problémákat, amelyek azt sugallják, hogy az anomáliákat csak komplexen lehet megoldani.

A felmerült problémák és anomáliák további vizsgálata reményeink szerint biztosítja, hogy el lehet érni azt a célt, miszerint a problémákra a most megkezdett kutatás alapján javaslatokat lehessen megfogalmazni a szakma és a döntéshozók számára.